

Debatoplæg om opdatering af DN's vindmøllepolitik

Sagens kerne

DN's modstand i foråret 2008 mod de planlagte vindmøller ved Bregninge på Ærø har medført en intern (og til dels ekstern) foreningsdebat om det rette balance i DN's vindmøllepolitik mellem hensynet til landskabsæstetik og hensynet til forebyggelse af klimaændringer. Debatten har bl.a. været ført på begge REP-møder i 2008 og elektronisk mellem FU og Klimanetværket. I opfølgningen af REP-mødet i april lovede FU inden udgangen af 2008 at – citat - "genoverveje, om balancen i DN's vindmøllepolitik bør ændres, og om der er taget tilstrækkelige samfundsøkonomiske hensyn".

FU skal beslutte, om balancen skal ændres og i givet fald hvordan – med henblik på, at Sekretariatet formulerer et høringsudkast til opdateret vindmøllepolitik og gennemfører en elektronisk høring i DN's faglige udvalg og DN's Klimanetværk frem mod FU's møde 30-31. januar.

Dette notat indeholder baggrund om vindkraft, DN's nuværende politik, kommentarer om nogle aktuelle sager og endelig et bud på diskussionspunkter omkring en justering af foreningens politik.

Baggrund om vindkraft

DN har en målsætning om 50 % vedvarende energi (vind, sol, bølger, biogas osv.) inden 2025. Den officielle (Folketingets) målsætning er 30 %. For at nå denne målsætning, skal der som tommelfingerregel ske en fordobling af vindkraften. DN vil gerne indgå i et konstruktivt arbejde med at pege på de bedste placeringer.

Vindkraft på land

I dag har vi ca. 5.000 landmøller med en kapacitet på knap 3.000 MW. Industrien forudser færre, men større møller, der samlet set producerer meget mere. Regeringen har indgået aftale med KL om at kommunerne skal placere vindmøller med en ydelse på 2 x 75 MW i henholdsvis 2010 og 2011. Inden da skal de sidste dele af "skrotningsaftalen" gennemføres. Den går ud på at placere 350 MW i en proces, hvor gamle møller udskiftes med nyere, mere effektive. En ny stor mølle yder typisk 1-2 MW. Kommunerne skal udpege egnede områder for vindkraft i de nye kommuneplaner. En del kommuner kopierer nok bare amternes udpegninger. Nogle kommuner er i gang med en god langsigtet planlægning, andre arbejder ad hoc. Regeringens manglende udmeldinger om hvad der skal ske efter 2011 lægger op til ad hoc planlægning. Nogle kommuner melder at de har plads til rigtig mange møller, andre vil helst ikke have nogle.

Vindkraft på havet

På havet har vi foreløbig to store parker med hver ca. 75 møller (Hornsrev I og Nysted) og et lille antal øvrige møller med en samlet kapacitet på godt 400 MW. Yderligere 200 MW er sat i gang ved Rødsand II (nabo til Nysted) og 400 MW planlægges mellem Anholt og Djursland. Forsøgsmøller helt op til 3,5 MW opsættes ud for Frederikshavn.

DN's nuværende politik

DN's nuværende vindmøllepolitik fremgår af DN Håndbogen og er sidst opdateret i juli 2007. Teksten fra DN Håndbogen bringes her - se specielt punkt 1 under afsnittet "Hvad kan afdelingen gøre?" øverst på side 3 (markeret med fed).

"DN ønsker at forsvare de få landskaber, der endnu er uforstyrrede af tekniske anlæg. Uforstyrrede af mennesker er endnu færre. Men DN har samtidigt valgt at engagere sig i debatten om, hvor møllerne skal stå.

Udgangspunktet for DN's energipolitik er **energibesparelser**. Der er et stort uudnyttet potentiale for elbesparelser på 20-30 % af det nuværende forbrug. Det skal selvfølgelig realiseres, så vi undgår CO₂-udledning fra afbrænding af fossile brændsler og at belaste landskabet med unødvendige vindmøller eller andre tekniske anlæg.

Dernæst peger DN på **vedvarende energi**. I de kommende mange år vil de landbaserede vindmøller være den vigtigste brik i elforsyningen. Det skyldes ikke mindst prisforskellen på landbaserede og havbaserede møller, men også i høj grad den måde vi har indrettet vores elnet på og den kapital der dermed er bundet i dette net.

De ca. 5000 **landmøller** producerer i et normalår 5,4 TWh svarende til 15 % af elforbruget. I perioden frem til 2025 er det realistisk at satse på en fordobling af vindmøllernes andel af elproduktionen - fra ca. 3.000 MW installeret effekt til ca. 6.000 MW. Det kan f.eks. opnås med 2600 møller á 2,3 MW – altså en halvering af mølleantallet i forhold til i dag.

På havet har Energistyrelsen i 2007 peget på 4 områder, hvor der skal opstilles **havmøller** frem til 2017: Djursland/Anholt, Kriegers Flak, Horns Rev, samt et område udfør Ringkøbing Fjord. Tilsammen vil den installerede effekt i disse områder være 3200 MW.

Vindmøller på land kan opstilles i områder der er udlagt til formålet i kommuneplanen. De væsentligste sager p.t. er sanerings-sager, hvor flere mindre eksisterende møller ønskes udskiftet med færre store. I rigtig mange tilfælde er det en landskabelig fordel. De store møller har et roligere omløb og en nyopstilling kan samordne mange mindre møller af skiftende konstruktion med få større, ensartede. Størrelsesmæssigt er forskellen på en gennemsnitsmølle på 600 KW og en 2 MW mølle mindre markant end forskellen mellem de mindste møller i landskabet på 60-100 KW og gennemsnitsmøllen.

I marts 2004 besluttede regeringen en udskiftningsordning med det formål at ca. 900 ældre møller skal erstattes med 150-200 nye møller. Den har endnu ikke virket.

Vindmøller på havet opstilles i praksis efter en VVM-lignende planlægning foretaget af Energistyrelsen - se afsnittet 6.4 om VVM. Dvs. at der både holdes en forudgående høring og en høring af et konkret forslag. I forbindelse med havmølleparkerne ved Horns Rev og ved Rødsand er der gennemført grundige miljøundersøgelser. Miljøovervågningen bidrager med det første detaljerede billede af miljøeffekterne før, under og efter opførelsen af en stor havmøllepark. I praksis har overvågningsprogrammet påvist at problemer for fisk, fugle og andre havdyr er begrænsede.

Hvad kan afdelingen gøre?

1. Arbejde for at møller på land opstilles i parker eller klynger på minimum 3 møller. Efter grundig lokalplanlægning inklusiv VVM – og kun i særlige vindmølleområder udlagt i kommuneplanen.

Ikke i:

- Særlige beskyttelsesområder som de oprindeligt er udlagt i regionplanerne og fra 2009 indarbejdet i kommuneplanerne
- Fredede områder, Natura 2000 områder eller vildtreservater.
- Trekantopstilling og andre formationer der i praksis opfattes som rodet og tilfældig

Gerne:

- I tilknytning til industriområder, havne og større tekniske anlæg.
- Som erstatning for eksisterende mindre møller.
- På linje, flere linjer eller i buede linjer.

2. Arbejde for at uheldigt placerede møller ikke genopstilles og i det hele taget gå konstruktivt ind i saneringsplaner for de enkelte kommuner.

3. Overvåge og indberette konkrete lokale konsekvenser for naturen af eksisterende møller – f.eks. kollisioner med trækkende fugle.

4. Arbejde for at der i hver kommune opstilles et mål for hvor mange MW man vil bidrage med og en plan for hvordan.”

Konkrete sager

Vindkraftsplacering er en udpræget balance mellem energi- og dermed klimahensyn kontra natur- og landskabshensyn. Her følger nogle stikord til nogle konkrete sager som har været på DNs dagsorden den seneste tid.

Ærø, Bregninge. Tre møller skulle ligge inden for strandbeskyttelseslinien, indenfor særligt beskyttet landskab og indenfor udsigt fra fredet område. DN afgav et kritisk høringssvar i overensstemmelse med den gældende politik (vurderet af FU efterfølgende), primært placeringen indenfor særligt beskyttet landskab udpeget i regionplanen. Miljøcentret gjorde indsigelse og satte dermed en stopper for projektet. Ministeren har efterfølgende udtalt at miljøcentret har handlet helt i overensstemmelse med gældende regler og at han ikke agter at gribe ind.

Langeland, Lejbølle. Tre møller skal opstilles relativt tæt på Tranekær Slot. Opstillingen er ikke i strid med DNs politik. DN har ikke sat sig imod projektet. Nogle borgere er oprørte over dette.

Sprogø. DN har netop afgivet negativt høringssvar om VVM for placering af syv møller lige nord for Sprogø. Argumenterne imod er at området er ved at blive Natura 2000-område for marsvin og skal behandles som et sådant og VVM'en forudser negativ påvirkning. Derudover har vi argumenteret for at satse på den overordnede planlægning af store parker i stedet for mange små. Også æstetiske problemer i forhold til broen.

Rødsand II, Lolland. DN klagede over etableringstilladelse med baggrund i landskabspåvirkning set fra Hyllie Krog og nærheden til fuglebeskyttelsesområde og risiko for blokerings effekt for fugletræk. Vi fik ikke medhold.

Djursland – Anholt. En meget stor havmøllepark er i støbeskeen. DN har meldt positivt ud. Det er overordnet set en fornuftig placering.

Dræby Fed – Lokalafdelingen (Kerteminde) er imod opstilling, men vi tror ikke vi opnår noget med en indsigtelse. Der står møller i forvejen og området er udpeget til vindmøller i regionplanen.

Mulige justeringer af politikken

DN's politik skal naturligvis opdateres med den nyeste udvikling indenfor energipolitik, planlægning og teknik.

Men derudover kan der være behov for at diskutere en justering forskellige aspekter inklusive punkt 1 i Hvad kan afdelingerne gøre. F.eks. følgende:

- Skal vi have en mening om husstandsmøller?
- Skal vi holde fast i at møllerne skal stå minimum nogle stykker sammen, selv om det så udelukker nogle acceptable små områder, hvor der fx kun er plads til en mølle.
- Skal vi overveje om landskabet i særlige beskyttelsesområder (udpeges i kommuneplaner) altid går forud for vindenergi i de pågældende områder?
- Skal fredede områder, Natura 2000-områder og vildtreservater altid friholdes for vindmøller eller skal vi f.eks. i Natura 2000-områder forholde os til mulig skade på udpegningsgrundlaget (som lovgivningen dækker).
- Skal vi blive ved med at mene noget om opstillingsformationer generelt (trekanter, lige eller buede linjer)?
- Skal vi differentiere mellem forskellige tekniske anlæg i anbefalingen om at opstille møller i nærheden af sådanne?
- Andet

Planfagligt Udvalg har diskuteret vindmøller på sit seneste møde og pointerede bl.a.:

- Det er vigtigt, at det tydeligt fremgår, at foreningen er positiv over for vindmøller.
- Diskussionen om vindmøller handler i høj grad om at "etikken siger ja men æstetikken siger nej".
- Vindmøller kan berige visse landskaber og udgøre reelle *landmarks*. Men skalaforhold er helt afgørende. Vindmøller på en forkert beliggenhed kan påvirke skalaforholdet meget negativt, og få et ellers storstående landskab til at fremstå som lille. Skræmmeksemplet er Lammefjorden.
- Tilstedeværelsen af andre tekniske anlæg ikke i sig selv kan berettige til opstilling af store vindmøller. Det vil afhænge af anlæggets karakter. Hvor nærheden til en større bro, f.eks. Storebæltsbroen, vil betyde at vindmøller måske ikke egner sig til opstilling i dette landskab, gælder det modsatte i højere grad for visse typer industrianlæg, f.eks. Nordkraft i Ålborg.
- Ved opstilling af møller på havet kan være en række problematiske forhold, men også det modsatte. F.eks. kan havmøller give grobund for epifauna og flora i områder, der ved stenfiskeri ellers er blevet fattige på hård bund.
- Møllerne skal på den anden side ganske langt væk fra kysten - ca. 10-15 km., før de ikke visuelt er et problem for kystlandskabet.